7. Самарук Н. М. Професійна спрямованість навчання математичних дисциплін майбутніх економістів на основі міжпредметних зв'язків : автореф. дис... канд. пед. наук / Н. М. Самарук; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 2008. – 21 с.

8. Токарчук О. М. Модель формування професійної математичної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю у процесі вивчення математичних дисциплін / О. М. Токарчук // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер. : Педагогічні та психологічні науки. – 2014. – № 4. – С. 324-335.

УДК:378.091.313:811.11

О.А. Подзигун, м. Вінниця, Україна / O. Podzygun, Vinnytsia, Ukraine,
А.І. Петрова, м. Вінниця, Україна / A. Petrova, Vinnytsia, Ukraine,
О. М. Ігнатова, м. Вінниця, Україна / O. Ihnatova, Vinnytsia, Ukraine,
Н.С. Клос, м. Вінниця, Україна / N. Klos, Vinnytsia, Ukraine,
e-mail: nattyklos82@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ

Анотація. *У статті розглянуто особливості застосування інформаційних технологій для інтенсифікації вивчення іноземної мови студентами для професійного спілкування. Зазначено, що методи застосування інформаційних технологій навчання залежать від багатьох факторів і визначаються конкретними умовами навчання: конфігурацією й можливостями наявної комп'ютерної й телекомунікаційної техніки, кількісним і якісним складом студентського контингенту, доступним програмним забезпеченням, кваліфікацією викладача тощо. Форми роботи з комп'ютером на заняттях іноземної мови можуть бути різними: засвоєння нового матеріалу чи його закріплення з використання комп'ютерних навчальних програм, написання творів, переказів, диктантів, перевірка грамотності чи правопису іноземної мови, використанням програм-тренажерів для поповнення словникового запасу або програм-оболонок для створення комп'ютерних тестів для моніторингу якості знань студентів.*

У статі проаналізовано деякі сайти-платформи, комп'ютерні навчальні програми, мобільні додатки, які можна використовувати для вивчення іноземних мов та для оцінки якості знань студентів, зокрема Google Форми, Quizlet, Proprofs, Kahoot!, ClassMarker, Plickers, Easy Test Maker, Lingualeo, Duolingo, Coursera, Busuu, Rosetta Stone, LingQ.

Зроблено висновок, що засоби інформаційних технологій вносять особливий внесок у створенні іншомовного середовища як одного з основних мотивуючих і стимулюючих факторів у процесі вивчення іноземних мов, що раніше трималося винятково на майстерності викладача. До нових тенденцій відноситься і передача частини повноважень по проектуванню і керуванню навчальним процесом не лише викладачу, але й самому студенту.

Ключові слова: *інформаційні технології, іншомовне спілкування, іноземна мова для професійного спілкування, сайти-платформи, комп'ютерні навчальні програми, мобільні додатки, навчальний процес, виший навчальний заклад.*

INFORMATION TECHNOLOGIES AS A MEANS OF INTENSIFICATION OF FOREIGN LANGUAGE STUDY FOR SPECIFIC PURPOSES

Annotation*. The article deals with the peculiarities of the implementation of information technologies for intensifying foreign languages study for specific purposes. Here it is noted that the methods of applying information technology technologies depend on many factors and are determined by specific learning conditions: the configuration and capabilities of the available computer and telecommunication equipment, the quantitative and qualitative composition of the student contingent, available software, teacher qualifications, etc. Forms of work with a computer in the classroom of a foreign language can be different: learning new material or its revising with the use of computer training programs, writing essays, translations, dictations, check spelling literacy or foreign language programs using*

© О.А. Подзигун, А.І. Петрова, О. М. Ігнатова, Н.С. Клос, 2018

simulators to improve vocabulary or shells-programs for creating computer tests to monitor the quality of student learning.

The article analyzes some platform sites, computer educational programs, mobile applications that can be used to learn foreign languages and to assess the quality of student knowledge, including Google Forms, Quizlet, Proprofs, Kahoot!, ClassMarker, Plickers, Easy Test Maker, Lingualeo, Duolingo, Soursera, Vousu, Rosetta Stone, LingQ.

It is concluded that the means of information technologies make a special contribution to the creation of a foreign language environment as one of the main motivating and stimulating factors in the process of studying foreign languages, which previously held exclusively on the teacher's skill. New trends include the transfer of powers to design and manage the learning process not only for the teacher, but also for the student himself.

Keywords: *information technology, foreign language communication, foreign language for professional communication, platform sites, computer educational programs, mobile applications, educational process, higher education institution.*

Постановка проблеми. Іноземна мова займає одне з найважливіших місць у професійній підготовці. Пильна увага до досліджуваної проблематики пов'язана з тим, що володіння іноземною мовою сьогодні не просто підвищує рівень гуманітарної освіти молодих людей. І оскільки знання іноземних мов в даний час є просто необхідно, то кожному викладачеві доводиться сьогодні вирішувати завдання по вибору оптимального методу навчання з тим, щоб не тільки підвести його до відповідних стандартів, а й зробити цей процес захоплюючим.

Дослідження показують, що якість навчання іноземної мови для професійного спілкування вимагає вдосконалення, що пов'язано, наприклад, з часто слабо розробленою методологією навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей; відсутністю сучасних засобів навчання; нечітко вираженою орієнтованості іноземної мови на майбутню професійну діяльність тощо. При цьому, важливо враховувати, що технологія навчання іншомовного професійного спілкування студентів повинна забезпечувати досягнення запланованої якості з володіння іноземною мовою в рамках своєї спеціальності, включаючи розвиток мовної та міжкультурної компетенції.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема ефективного використання інформаційних технологій в освіті вже досить широко висвітлена у педагогічній науці. Перші спроби дослідження проблеми створення цілісної системи комп'ютерного навчання були започатковані за кордоном, де цим питанням опікувалися А.Борк, Р.Вільямс, К.Маклін, С.Пейперт, Б.Хантер та інші. Розв'язанню окремих питань використання інформаційних технологій у навчанні присвячені роботи знаних вітчизняних і зарубіжних науковців: В.Ю. Бикова, Д.О. Богданової, І.Є. Булах, Б.С. Гершунського, Р.С. Гуревича, М.І. Жалдака, М.Ю. Кадемії, В.І. Клочка, Т.І. Коваль, Г.О. Козлакової, М.П. Лапчика, І.В. Роберт, Л.С. Шевченко та ін. Використання інформаційних технологій навчання у викладанні іноземних мов розглянуто у працях І.А. Грітченко, М.В. Кларіна, Л.І. Морської, Є.С. Полат, Г.К. Селевко та ін.

Мета статті – показати особливості застосування інформаційних технологій для інтенсифікації вивчення іноземної мови для професійного спілкування та проаналізувати сайти-платформи, комп'ютерні навчальні програми, мобільні додатки, які можна використовувати для вивчення іноземних мов та для оцінки якості знань студентів.

Виклад основного матеріалу. Ознайомлення із науково-педагогічною літературою засвідчило тенденцію ширшого використання інформаційних технологій у навчальному процесі. Це не випадково, оскільки на різні способи подачі інформації завжди чуттєво реагувала, у першу чергу, освітня сфера діяльності людини.

Без сумніву професійна спрямованість процесу навчання залежить від організації навчальної діяльності. На цей процес впливають внутрішні (психологічні особливості студента, мотивація, його підготовленість) і зовнішні (оцінка його діяльності оточуючими) психолого-педагогічні умови.

Вивчення наукової літератури дозволяє стверджувати, що процес реалізації принципу професійної спрямованості в педагогічному навчальному закладі повинен передбачати вивчення автентичного матеріалу, пов'язаного зі специфікою професійного напряму майбутніх педагогів. Навчання усного та писемного мовлення має бути пов'язане з розвитком іншомовної компетенції для ведення розмови зі спеціальності, обміном досвідом із зарубіжними колегами, анотуванням і реферуванням наукового професійно спрямованого тексту [2, с. 104-105].

Проблемний підхід у навчанні іноземної мови може здійснюватися з усіх видів мовленнєвої діяльності (усного мовлення, читання, письма). На кожному цьому етапі може використовуватися система вправ, в основі якої закладена проблемна ситуація. Під час виконання цих вправ велику роль грають інформаційно-комунікаційні технології, які дозволяють урізноманітнити варіанти проблемних ситуацій, пошуки їх розв'язання й презентації готового результату [6, с. 271].

Головним завданням вивчення іноземної мови є розвиток усіх видів іншомовної мовленнєвої діяльності та мислення, починаючи з усної комунікації і завершуючи розвитком здібностей до різнопланової роботи з текстом для одержання інформації. Використання Інтернет-технологій у вивченні іноземних мов дає унікальну можливість організувати процес навчання в природному мовному середовищі. Інтернет-навчання є потужним фактором підвищення мотивації вивчення не лише однієї мови, а й декількох мов [5, с. 387].

Методи застосування інформаційних технологій навчання залежать від багатьох факторів і визначаються конкретними умовами навчання: конфігурацією й можливостями наявної комп'ютерної й телекомунікаційної техніки, кількісним і якісним складом студентського контингенту, доступним програмним забезпеченням, кваліфікацією викладача тощо.

Позитивна роль комп’ютерних технологій зумовлена тим, що вони є потужним знаряддям праці, за допомогою яких людина реалізує поставлені цілі, що підсилюють її інтелект, звільняють від важких рутинних операцій, що дозволяють ставити і вирішувати різноманітні творчі завдання [1, с. 160].

Форми роботи з комп’ютером на заняттях іноземної мови можуть бути різними: засвоєння нового матеріалу чи його закріплення з використання комп’ютерних навчальних програм, написання творів, переказів, диктантів, перевірка грамотності чи правопису іноземної мови, використанням програм-тренажерів для поповнення словникового запасу або програм-оболонок для створення комп’ютерних тестів для моніторингу якості знань студентів.

Розглянемо деякі сайти-платформи, комп’ютерні навчальні програми, мобільні додатки, які можна використовувати для вивчення іноземних мов та для оцінки якості знань студентів.

Google Форми (https://www.google.com/intl/ru_ua/forms) – частина офісного інструментарію Google Drive. Це один з найшвидших і простих способів створити своє опитування або тест: потрібно написати завдання та вибрати тип відповіді (вибір з кількох варіантів, написання власного). Одержаний тест можна відправити студентам по електронній пошті або на свій сайт за допомогою спеціального коду. Для прискорення роботи можна додати плагін Flubaroo – він автоматично перевіряє відповіді студентів і ставить бали за заданими критеріями. Ці форми безкоштовні – для використання ресурсу потрібно тільки мати акаунт Google.

За допомогою **Quizlet** (https://quizlet.com) можна створювати тести, де студенти можуть обирати вірні відповіді із запропонованих, зіставляти зображення й інформацію або вписувати власні варіанти. Quizlet працює також на Android та iOS. Quizlet безкоштовний, але є і підписка Plus за $10 – вона дозволить завантажувати власні картинки і створювати необмежену кількість навчальних груп.

Proprofs (https://www.proprofs.com) готує тести різних видів – можна запропонувати на вибір один або кілька варіантів, заповнити пропущене слово або написати розгорнуту відповідь. Сервіс дозволяє вставляти в завдання текстові документи та презентації, файли PDF, а також зображення, аудіо- та відеофайли. Завершивши роботу над тестом, можна залишити його в загальному доступі на сайті Proprofs або вставити на свою сторінку.

Хоча сервіс безкоштовний, можливості Proprofs розширюються в платних тарифах. Викладачам варто звернути увагу на тарифи Basic і Professional. Перший відкриває всі основні можливості сервісу і дозволяє створювати необмежену кількість тестів за $20 в місяць; другий дозволяє об'єднувати студентів в закриті групи і буде коштувати $40. Нові користувачі можуть безкоштовно користуватися всіма можливостями Proprofs протягом 15 днів після реєстрації.

Kahoot! (https://kahoot.com) дозволяє подавати навчальний матеріал у форматі опитувань і тестів. Щоб налагодити зворотний зв'язок зі студентами, можна обіграти нові теми у формі простих питань і відповідей, а закріпити знання за допомогою більш докладного тестування. Kahoot! розрахований на застосування в аудиторії – викладач показує матеріал на екрані, а в цей час студенти відповідають на питання і обговорюють інформацію, використовуючи спеціальний клієнт для комп'ютерів або браузер на смартфонах (Android, iOS, Windows Phone). Для того щоб увійти в віртуальну класну кімнату, студенти повинні ввести спеціальний код, який надішле викладач.

Сервіс дозволяє дізнатися, як відповідав на питання кожен студент, або будувати діаграми успішності всієї групи. Самі ж студенти можуть стежити за своїми результатами в спеціальних таблицях. Kahoot! безкоштовний і повністю доступний після реєстрації.

У **ClassMarker** (https://www.classmarker.com) можна робити опитування з різними форматами відповідей – крім звичних варіантів, є навіть есе. Для початку роботи викладачеві потрібно створити віртуальний клас і розіслати запрошення-коди студентам. ClassMarker зберігає результати всіх проведених тестів, ведучи статистику успішності. Якщо у викладача є власна веб-сторінка, він може вбудовувати тестові завдання на неї.

В безкоштовному варіанті ClassMarker дозволяє створити не більше 100 тестів. 400 тестів на місяць обійдуться в $16.50, а 1000 тестів – вже $33. У сервісу є щорічні пакети для тих, хто рідко проводить онлайн-тестування. Мінімальна кількість тестів (50 в рік) буде коштувати $25 в рік, а максимум (5000 на рік) обійдеться в $1000.

Plickers (https://www.plickers.com) – це мобільний додаток для викладачів, який допомагає опитувати прямо на заняті. Студентам видаються спеціальні бланки з варіантами відповідей (A, B, C і D) – почувши питання, вони піднімають потрібні картки, які вчитель сканує камерою смартфона. Plickers дозволяє аналізувати результати окремого студента або вивчати статистику по всій групі. Додаток працює на Android та iOS, а завантажується безкоштовно.

Easy Test Maker дає можливість створювати завдання, де потрібно вибирати вірні і помилкові твердження. Тексти можна відформатувати для зручності читання на планшеті або скачати в форматах .pdf або .doc, щоб провести тестування в більш традиційному форматі. Сервіс вміє перемішувати питання і варіанти відповідей, щоб студентам було складніше списувати.

Безкоштовна версія Easy Test Maker дозволяє створити 25 тестів без можливості експорту в «паперові» формати. У тарифі Plus ($44.95 в рік) доступна перевірка англомовного правопису, створення необмеженої кількості тестів і експорт в офлайн-формати. З підпискою Premium ($74.95 в рік) сервіс буде автоматично перевіряти результати, а також дозволить виставляти часовий ліміт на проходження завдань і прикріплювати графічні файли.

Lingualeo (http://lingualeo.com/ru#welcome) – один з найкращих додатків для вивчення англійської мови. З більшою частиною вправ можна працювати абсолютно безкоштовно. Платний аккаунт коштує недорого і дозволяє проходити спеціальні курси вивчення граматики, а також дає доступ до додаткових видів вправ. Безкоштовний акаунт дозволяє вчити нові слова, відточувати навички правопису, дивитися відео з субтитрами, розбирати тексти пісень тощо. Автори створили систему, яка сама визначає слабкі і сильні сторони і розробляє програму навчання, залишається тільки дотримуватись запропонованим рекомендаціям. Додаток працює стабільно, є версія для Android і iOS.

За допомогою цієї платформи можна вивчати тільки англійську мову. З іншого боку, завдань набагато більше і рівень можна підтягнути набагато вище. Lingualeo містить відео англійською із завданнями, тексти з питаннями, уроки. На самому початку використання сайту, він запропонує пройти тест на визначення рівня. Відповідно, до рівня англійської будуть підбиратися завдання за складністю.

Словник для тренувань складається не по темам, а виходячи з тих слів, які були неправильно перекладені або позначили в тренувальному тексті, як невідомі. Існує кілька типів тренування вокабул яра у формі гри. Існує як сайт, так і додаток. Крім того, є розширення на браузери, яке дозволяє позначати і перекладати слова на сайтах, які переглядаються, і ці слова також будуть додаватися в тренувальний словник.

Duolingo (https://www.duolingo.com). За допомогою цього безкоштовного додатку можна вчити не лише англійську, а й німецьку, французьку, іспанську, італійську та португальську мови. З'єднання з інтернетом потрібно тільки для завантаження чергового етапу. Курс розбитий на ступені за принципом «від простого до складного». Якщо основи мови відомі, можна здати початкові ступені достроково і перейти відразу на наступний рівень. Тут тренуються всі навички: письмова та усна мова, читання та аудіювання.

Навчання проходить у формі гри. Спершу переглядається урок з певною лексикою, розподіленої за темами: їжа, тварини, природа. Потім пропонується пройти тест: можна помилитися тільки три рази, в іншому випадку – доведеться заново пройти урок.

Завдання в тестах різноманітні: послухати промову і записати, що почули, вставити в речення один варіант з чотирьох за змістом, вимовити запропоноване самостійно (програма оцінить правильність вимови). Найзручніше полягає в тому, що слова вчаться не відірвано від мови, а в контексті – типових кліше. Також є і граматичні уроки. За допомогою цього сайту можна підготуватися до рівня B2. Є програми для смартфона і планшета, що доповнюють програму на ПК.

Coursera (https://www.coursera.org) – це освітній проект, який є величезним складом курсів і лекцій, підготовлених різними провідними університетами (в основному, американськими – University of Michigan, Stanford University). Цей сайт орієнтований, на тих, хто вже непогано володіє англійською. Можна «відвідати» лекції з інформатики, дизайну, літератури (в загальному, за фахом) не тільки на англійській мові, а й, практично, на будь-якій мові.

Для кожного курсу підготовлена програма занять, а щоб його закінчити, потрібно в обов'язковому порядку виконати завдання до курсу. Якщо оплачується курс, то за підсумками буде виданий сертифікат. Можна пройти курс і безкоштовно, але тоді сертифікат про його проходження не надсилається.

Головні принципи платформи:

- дистанційне навчання відіграє важливу роль в безперервній освіті;
- поетапне оволодіння предметом допомагає студентам повністю зрозуміти матеріал, перш ніж переходити до вивчення більш складного;
- багато курсів включають в себе завдання, які практично не піддаються автоматичній оцінці комп'ютером. Тому надається студентам можливість оцінювати і рецензувати роботи однокурсників.

Busuu (https://www.busuu.com) – мовні курси побудовані як і на Duolingo: лексика, згрупована за темами, відпрацювання нових слів в формі тесту, нова тема. Крім цього, є ще й письмові вправи, які перевіряють носії мови. Якщо ж оформляється підписка на сайт (коштує від 5 до 11 євро в місяць в залежності від умов підписки), то відкриється більше можливостей: будуть додані вправи з граматики, можна буде вивчати всі доступні на сайті мови, а не тільки першу обрану, а також буде видано сертифікат про проходження курсу, схвалений McGraw-Hill Education.

Rosetta Stone (http://www.rosettastone.eu**) –** сайт-платформа з базою з 34 мов. Все, що потрібно – вибрати рідну мову, і ту, яку ви хочете вчити. Потім ви будете з'єднані з носієм для онлайн бесіди. Іншими словами, платформа існує для практики розмовної мови. Сайт пропонує не тільки поговорити з носієм, але ще і виконати різні незвичайні завдання. Наприклад, програма демонструє студенту чотири фотографії. Далі дається звукове та текстове пояснення, яке описує одну з фотографій. Студент повинен вибрати фотографію, яка найбільш відповідає опису. І все це повністю на іноземній мові, без підказок.

Як стверджують розробники, їх методика заснована на простій істині: діти вчать першу мову без правил, на слух, вони освоюють розмовну мову, і тільки вже потім розбирають правила в школі. Чому б так не вчити додаткові мови? Отже, вправи орієнтовані на концентрацію, слух і вимову (яка теж оцінюється). У міру розвитку студента складність завдань підвищується. Є як додаток, так і програма на комп'ютер. На жаль, це не безкоштовно, але якщо курс купується один раз, то доплачувати не доведеться. Вартість варіюється від 199 до 399 євро.

LingQ (https://www.lingq.com) – це свого роду бібліотека з сотнями відео- і аудіо уроків з англійської мови. Є безкоштовна і платна версія, а також мобільний додаток для Android та iOS.

Застосування онлайн технологій у професійно спрямованому навчанні іноземних мов сприяє ефективному формуванню та розвитку навичок й уміння читання, писемного та усного мовлення; поповненню словникового запасу; формуванню стійкої мотивації до вивчення іноземної мови, індивідуалізації навчання й активізації пізнавальної діяльності студентів; підвищує інтенсивність навчального процесу; забезпечує всебічний контроль (поточний, рубіжний, підсумковий) навчальної діяльності студентів, що дозволяє значно заощадити навчальний час та дотримуватись об’єктивності оцінювання [3, с. 306].

Нині інформаційні технології у навчально-виховному процесі використовуються на всіх його етапах: під час планування, організації, реалізації, контролю результатів і управління якістю знань.

Висновок. Навчання іноземним мовам сьогодні істотно змінює свій характер завдяки інформаційним системам, що впроваджуються у навчальний процес. У першу чергу, необхідно відзначити внесок засобів інформаційних технологій у створенні іншомовного середовища – одного з основних мотивуючих і стимулюючих факторів у процесі вивчення іноземних мов, що раніше трималося винятково на майстерності викладача. До нових тенденцій відноситься і передача частини повноважень по проектуванню і керуванню навчальним процесом не лише викладачу, але й самому студенту.

Список використаних джерел:

1. Ігнатова О.М. Педагогічні умови застосування засобів інформаційних технологій у професійній підготовці вчителя / О.М. Ігнатова // Проблеми інженерно-педагогічної освіти, 2007. – № 18/19 – с. 158-166.
2. Петрова А.І., Подзигун О.А. Навчання іноземної мови для професійного спілкування майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій / А.І. Петрова, О.А. Подзигун // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: збірник наукових праць. – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2015. – Випуск 3(81). – с.104-107.
3. Петрова А.І., Професійно спрямоване навчання іноземної мови майбутніх учителів засобами онлайн технологій / А.І. Петрова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. − Випуск 45/ Редкол.: Р.С. Гуревич (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2016. – с. 304-307.
4. Подзигун О.А. Сучасні педагогічні технології навчання іноземних мов / О.А. Подзигун // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. − Випуск 38 / Редкол.: Р.С. Гуревич (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2014. – с. 394-398.
5. Подзигун О.А. Інтернет-технології у навчанні іноземних мов / О.А. Подзигун // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. − Випуск 39 / Редкол.: Р.С. Гуревич (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма "Планер", 2014. – с. 386-390.
6. Подзигун О.А., Петрова А.І, Клос Н.С. Використання проблемно-орієнтованого навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні іншомовної компетентності майбутніх фахівців / О.А. Подзигун, А.І. Петрова, Н.С. Клос // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. – Львів: ЛБУ БЖД, 2017. – с. 269-272.